

Panorama Intel·lectual

Comentaris

Sembla que ja hauríem de tenir prou experiència per a no reincidir en actes reprobables ja comesos anteriorment. No és així, però, car veig que no escarmentem.

Em refereixo a la costum de sempre de dedicar exagerades alabances als que moren, quant en vida hom fins els hi negava l'existència social. Tenim massa arrelat l'amor al discurs necrològic, que hauríem d'abandonar i canviar-lo oportunament per la consagració i exaltació en vida del que per sa valor en sia mereixedor.

Ben clarament s'ha patentitzat aqueix greu vici en dos cassos acabats de succeir

Na Maria Gerrero ha traspasat suara Madrit.

Fou la més excelsa creadora de les obres immortals de Shakespeare, Molière, d'Anunzio, Guimerà, Galdós, Marquina... Indubtablement era la primera tràgica espanyola i sols tenia parió en l'eximia Sara Bernath. Era també la més complerta de nostres artistes i també la més romàntica de les actrius. Ningú com ella per viure una obra en vers del segle passat.

I ella mateixa ens explica per mitjà de *La Esfera* com sempre havia tingut enemics. Lluità contra la crítica i contra els envejosos en sos començos i fins ara als finals de sa vida, que hauria d'haver sigut, per sa pròpia valua gloriosa a tothora.

Al principi, però, es compren la lluita, puix que inclòs serveix per a esperonar als elegits, per a donar ales noves als que volen arribar a la Glòria; és mal dels vells sentir enveja dels èxits dels joves que els hi semblen llorens a ells arrencats.

Mes pitjor és encara regatejar-li un èxit merescut i a bastament aconseguit entre el públic, suprem jutge sempre.

Doncs bé, ara que ja ella no pot agrair-ho, ara que la cosa no té remei, la Premsa tota amb unànim exclamació s'ha dolgut de sa mort, considerant-la una pèrdua nacional i dedicant frases altissonants i paraules de *bombo i platets* a la seva personalitat artística.

El trist és que inclòs aquells que la befaven en mantes ocasions, ara li dediquen sengles mots de comiat i aquella Premsa que durant anys seguits li feu el buit, ara omplena fulls sencers en articles encomiàstics. I els que li clavaren les espines de la befa o la indiferència, ara volen arrencar-les-hi per posar en son front magnífica corona de llorer.

* * *

També ha ocorregut encara en més extrem amb la mort de l'escriptor Blasco Ibáñez. Ell era el més universal dels nostres escriptors, puix era llegit en totes parts i recons del món.

No era pas un novel·lista que comptés amb la meua complerta simpatia —parlo de l'escriptor, no pas de l'home—. I reconec, però, que m'havia fet passar hores delectants llegint «La Barraca», «La Catedral», «Entre monjos» i alguna altre de la primera època. En canvi, confesso que no m'agradaven gaire les de la darrera etapa que foren les que li donaren renom mundial, potser precisament per la mateixa raó de sa universalització que el farà aparèixer força exagerat i bon xic americanitzat. Sempre, però, excels narrador, gran descriptor i de rica i extraordinària imaginació.

Políticament tenia molts enemics —qui pot lliurar-se'n?— els quals no solament es contentaven en atacar la personalitat sinó que esfondraven tant com podien la seva obra, jutjant que eren aberracions ses novel·les i ell home sense mica de talent.

I per continuar la tradició, una volta mort fan acte de contricció i diuen que sempre havien reconegut en ell un excels escriptor digne de tot elogi, acabant inclòs per assegurar-nos que han vessat llàgrimes de dolor per la pèrdua irreparable.

Per altre part, hi ha qui ha aprofitat el traspàs per a fer-ne arma política. I li dediquen extremades alabances, l'eleven al pinàcul de la glòria, relaten amb minuciositat la seva vida, plaent-se en retreure sos ideals en contraposició a les idees d'avui, tot amb mires a mostrar sa *fòbia* al règim actual.

I ni una cosa ni altra deuria ésser. Precisament crec jo que en l'hora de la mort és quan hom deu fer més estricta justícia, car la oració fúnebre sol ésser la que resta per sempre més i servir de punt de mira per a ésser jutjat per les futures generacions,

* * *

Lamentem-nos, doncs, que la mort ens arreballi tants excel·lents artistes.

La vida, monòtona i trista, necessita que hi hagi qui sàpiga portar-li les flors poètiques de l'art, i mal podem aconseguir fer de la terra un Paradís, si els seus conreadors exquisits desapareixen, o el que encara és pitjor, hom els hi fa la vida impossible atacant-los amb el virus de l'enveja.

M. S. P.

CINE RECREO

Programa para el día 12 Febrero de 1928

El drama de gran emoción en cinco partes,

Amor Vence

Presentación espléndida en cinco partes,

LA TRATA DE BLANCAS

La cinta cómica en dos partes,

SANDALIO CANIBAL

Orquesta-Cobla

LA LIRA

(1.ª CATEGORIA)

SANT CELONI

Per a contractes: Josep Ferrer i Lluís Comas